

סוכה פרק ראשון סוכה

לב א ב מ"י פ"ד מהל'
סוכה הל' יא ט"ז ע"ג
ל"ח ט' מלל ספק י:

רבינו הגאון

פחות מיכן כשרה. ולא דומה לדופן עקומה דלא מיפסלא אלא בד' אמות. דלגבי הדופן עקומה הדופן מיהא איתיה ולקרובה הוא דבעינן, הלכך עד ד' אמות כעקומה חשבין לה. אבל הכא דלית לדופן ולשוי לדופן קארי, פחות מג' טפחים כלבוד דמי וכשרה, ג' טפחים פסולה. היתה גבוהה מכ' אמה ובנה עמוד באמצעיתה גבוה עשרה טפחים, ויש בוה הכשר סוכה, סבר אביי למימר גוד אסיק מחיצתא, כלומר הבן בלבד כאלו חתכה והעלית מחיצות מזה העמוד, ודחה רבא ואמר בעינן מחיצות הניכרות וליכא. תנו רבנן געין ד' קונדיסין וסיכך על גבן, ר' יעקב מכשיר וחסמין פוסלין. ואסיקא אליבא דרב הונא, פליגי באמצע הגג והוא הדין על שפת הגג, ר' יעקב סבר גוד, פירוש משוך, מלשון וימשכו והתרגימו ונגידו. כלומר משוך אסיק מחיצתא, כדאמרו לילי. ורבנן סברי לא. (ב) והוא דפליגי בארץ, ויישקו מנה באמצע הגג פליגי, להודיען כחו דר' יעקב דמכשיר, דלעולם כח הדחירה עדיף ליה. פירוש קונדיסין, קורות של עץ כגון עמודין תן, ואם עץ עבים שאם יחלקו יש בהן טפח לכאן וטפח לכאן, וכשעמידוהו ביות סוכה נראה טפח ממנו לרוח אחרת וטפח לרוח אחרת הסמוכה, נידון כשני (ויומדין) [עמודין], פירוש בלשון תן קורין לשנים דיו, נמצא פי' דיומדין שני עמודין, כלומר שני פסין ושל טפח עמוד עמודי. תנו רבנן געין ד' קונדיסין וסיכך על גבן, ר' יעקב אומר רואין כל שאילו יחלקו ויחלקו ויש בהן טפח לכאן וטפח לכאן נידון משום דיומד, שהיה ר' יעקב אומר דיומדין סוכה טפח. וחסמין אומרים עד שיהו שתי דפנות כהלכתן ושלישית אפי' טפח. ופשוטות הן. פיסקא ושאינה גבוהה עשרה טפחים. אתמר רב ור' יוחנן ור' חנינא ואמרי לה רב חביבא מתנו כולי סדר מועד כל כי האי גוונא זוגא, (וזא חלופי) חלופי ר' יוחנן ועילי ר' יוחנן. ארין ט' טפחים וכפרות טפח, הרי עשרה, וכתוב ונתעתי לך שם. כלומר כיון שמצאנו כי הארון יש בו עשרה טפחים, ודארוך נתן לבני אדם, נמצא למעלה מארון רשות אחרת.

פחות משלשה טפחים כשרה. מלאן קשיא לפי מה שפי' בקונט' בריש פרק שני דגיטין (דף טו:) גבי גילוד חמשה ומחילתא חמשה אין מנטרפין דאם היה חריץ עמוק חמשה ומקיופו מחילתא חמשה אין מנטרפין להיות בתוכו רשות היחיד הא אשכחן הכא לענין סוכה דמנטרפין וכן צפ"ק דשבת (דף טו:) גבי בית דאין תוכו עשרה דאם חקק צו ארבעה על ארבעה חשיב כוליה רשות היחיד מיהו והיא איכא לדמות שמקק ארבעה צעומק עשרה ועוד מקשה רבינו תם מהא דאמר פ' בתרא דעירובין (דף טז:) ובשבת פרק הזורק (דף טז.) דזור ומולימיה מנטרפין לעשרה ועוד אמרינן צסוק פרק כל גגות (עירובין כג:) גבי שתי חליצות זו למעלה מזו ויש גילוד חמשה ומחילתא חמשה דמודה רב חסדא דממנוה הוואיל ורואה פני עשרה דמערבת שנים ולא מערבת אחד אלף יש לומר דגילוד חמשה ומחילתא חמשה לענין שתי חליצות זו למעלה מזו איירי ולענין עליונה כדמוכח סוגיא דכל גגות ולענין עירוב אי נמי לענין תל צרשות הרבים גבוה חמשה והקפין על גבי מחילתא חמשה דלא חשיב רשות היחיד לענין שבת וא"ת ויחשבה רשות היחיד מטעם דאי צעי מנח עליה מידי ומשמתם כדאשכחן בריש הלון (שם דף עט.) ואם גבי עמוד צרשות הרבים גבוה עשרה ורחצ ארבעה וענן צו ימד כל שהוא מיעטו ואם מילאו כולו ביתדות חשיב כולו רשות היחיד הוואיל ואי צעי מנח ליה מידי ומשמתם ודייק לה מהא דאמר רבי יוחנן צור וחוליא מנטרפין לעשרה כלומר וכי היכי דמנטרפי לעשרה לענין עומק הוא הדין דמנטרפי לעשרה לארבעה לענין רוחצ דממנתי' דשבת פרק הזורק (דף טז.) ובפרק המואל תפלין (עירובין דף טז:) דקמתי חוליית הצור שהן גבוהין עשרה ורחצין ד' דיין לה ר' יוחנן וכי היכי דקמתי עשרה קמתי מני' ואמאי חשיב רשות היחיד הא לא משמתם ליה צרוחצ שהאיר מפסיק אלף מאי אית לך למימר דמנח ליה מידי ומשמתם ה"נ וי"ל דהכל מיידי בתל שהוא רחצ הרבה בעשר אמות או בעשרים כעין חצר דלא שייך להחשיבו רשות היחיד מטעם דאי מנח עליה מידי אלף דצדכר צר עמוד רוחצ ד' וא"ת צפ"ק דשבת (דף טו:) גבי בית שאין תוכו עשרה וחקק צו להשלימו לעשרה אמאי לא מחלק כי האי גוונא אם יש משפת חקק ולכותל שלשה טפחים ויש לומר דלא דמי רשות שבת שהוא למנוע רגל רבים לסוכה דבעינן מחיצות סמוכות לסכך: [ועי' מוס' שבת ז: ד"ה ואם]

פחות משלשה. כלבוד הלכה למשה מסיני וחשיבין ליה כאלו החקק לצוד ומגיע עד הכותל. לצוד סניף אפושטיין צלעין דבר שמאריכין אותו על ידי סניפין כדי לסנוף חקק על חקק: **הסם דאיתיה לדופן פחות מארבע אמות.** התם דאיתא שם דופן עליו דכל דופן שאינו פחות מ"י שמו דופן ואפילו גבוה עד לרקיע הלכך עד ארבע אמות חסר משהו אגמריה רחמנא למשה דופן עקומה: **הכא.** פחות מ"י אין שם דופן עליו אלף השמא הוא דבעינן לשוייה דופן הלכך צמנה שאינו דופן לא אגמרי' רחמנא דהא דופן עקומה אגמרי' והאי לאו דופן הוא והלכך פחות מג' טפחים ככל דוכתא לצוד הוא שפיר דמי ואי לא לא: **ובנה זה עמוד גבוה עשרה.** רחוק מן דפנות הרבה וצו הכשר סוכה שיש צראשו שצבה (ומשהו על שצבה ומשהו: גוד אסיק מחילתא. של עמוד שמבחוץ סביב הגביסה עשרה סביבות ראשו והרי יש צהן גובה י' וחשובה סוכה על ראשו ודופני העמוד דופנותיה על ידי גוד אסיק וסכן של מעלה כשר לה דאינו למעלה מכ' מראש העמוד: **מחלוקת על שפת הגג.** דמחילת הצית תחתיה כנגד צין הקונדיסין ואיכא למימר גוד אסיק והכא לא אמרינן דבעינן מחיצות ניכרות: **אלל צאלע** הגג. שאין תחתיה מחיצות סביב דברי הכל פסולה ולא דייח צארבעת הקונדיסין להיות לה שם ד' מחיצות: הכי גרסינן **ורב נחמן אמר צאלע** הגג מחלוקת. ועל ידי הקונדיסין ר' יעקב מכשיר וכוון שהן רחצ טפח לכל צדיהן דאיתא שם מחיצות טפח מצפון לדרום ושם מחיצות טפח ממזרח למערב ככל אחת ואחת כדלקמן ורבנן סברי לא מתכשרא אלף צשתי מחיצות כהלכתן כשיעור משך סוכה וצשלישית אפילו טפח: **אלל צשפת** הגג דברי הכל כשרה. דאמר ר' גוד אסיק: **דכי אמנע** הגג דמי. דאין מחיצות תחתיה דנימא גוד אסיק: **סיובסא דרב הונא.** דאמר אלל צאלע דברי הכל פסולה: **צאלע** הגג הוא דפליגי. הש"ס הדר ודייק ממתניתא לאותבי מיוצמא אחריתי: **צפרסי.** חדר למאי דאמר צאלע הגג דברי הכל פסולה ומתני' קמני דבה פליגי וחדל למאי דאמר מחלוקת על שפת הגג ואנן מניני למידק ממתני' דצשפת הגג דברי הכל כשרה: **כל שאילו יחלקו ויחלקו.** בקונדיסין עגולין קא אמר רואין כל שיש צעובין כל כך שאילו יחלק ויטל עובי עיגולין וירבעו ויחלקו ויש צהן טפח לכאן וטפח לכאן ולאחר שירבעו יחלקו מציננים ויעשו אותם כעין מרזבים שלנו שיש להם שתי דפנות שאם אחת זוקפן אחד מדפנותיה עומד ממזרח למערב והשני מצפון לדרום: **נידון משום דיומד.** אתה דנו להכשיר כדין שאמרו חכמים לענין פסי ציראות צעירובין (דף פז:) שניתרין צארבעה דיומדין ועל שם שיש לכל אחד שתי מחיצות קרי להו דיומדין דיו עמודין שני עמודין: **שהיה רבי יעקב אומר דיומדי סוכה דיו צשפת.** ולא כשל פסי ציראות שהצריכוס אמה לכאן ואמה לכאן ועל כרחיק הא דרבי יעקב דאמר יחלקו ויחלקו צעגולין קאמר דאי צמרובעין לא אמר אלף יחלקו דהכי אמרי להו צעירובין: **ספסי כהלכתן.** צאורך כל הסוכה וצרכנה אחד לארצה ואחד לרחצה: **ושלישית אפילו טפח.** דהכי אגמריה רחמנא למשה מסיני דצשלישית סגי ליה צשפת: **צבולי סדר מועד.** כל היכא דאמרנין האי זוגא כי הדדי צשמעתא גובהו דכתיב [שמות כה] ואמה וחצי קומתו ואמה צת ששה טפחים: ותניא

(א) גי' הערך קונטסין כתיב, (ב) [מוספת] פ"א ה"ט, (ג) שבת נד: מגילה ז, (ד) שבת כג. עירובין ד: סנהדרין ז, (ה) מהו כו: (ו) נע"י כש"א מ"ש על ש"י דלעיל ע"א ד"ה אם יש בה, כהן.

גלוין הש"ס
גב' ליפא תיהו תיובתיה דר"ח בתרתי. כעין זה לקמן דף נ"א ע"א גיטין דף מא ע"ב:

לעוי רש"י
אפושטיין. נוסף.

מוסף רש"י
בבבולה סדר מועד כל כי האי זוגא. שהוכחה שם זוג זה של ארבע חמשים הללו (מגילה ז). חלופי ר' יוחנן. יש מחלוקת ר' יוחנן ומעילי ר' יוחנן (שבת נד). הרי כאן עשרה. גובה מן הקרקע (סנהדרין ז).

(א) ג"ל דל"ל והאי דפליגי כגמיימא מחימי נענן כצ"ק דיקינן מינה.